

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Postboks 8004, Dep.
0030 Oslo

Høringsuttalelse - Forslag til forskrift om universell utforming av IKT-løsninger

Det vises til høringsbrev fra FAD, datert 11.12.2012 om forslag til forskrift om universell utforming av IKT-løsninger.

Høgskolen i Gjøvik, ved høgskolelektor Miriam Begnum i fagavdeling for Informatikk og medieteknikk (IMT), har foretatt en vurdering av forskriftsforslaget. Det vises til vedlagte høringsuttalelse fra høgskolen.

Med vennlig hilsen

Jørn Wroldsen
Rektor (sign.)

Lise Konow Linnerud
Rådgiver (sign.)

Innspill på høringsnotat – forskrift om universell utforming av IKT-løsninger HIG/IMT/Miriam Begnum

1. Det er i forslaget kun lagt vekt på oppfylging av kriteriesett/retningslinjer. Det finnes i dag ingen kriteriesett man er enige om at konsekvent vil resultere i en universelt utformet løsning selv om de oppfylles. Man snakker derfor gjerne om web-tilgjengelighet, gjennom WCAG, ARIA og UAAG, og ikke om universell utforming.

Forskning viser videre at det er et nokså stort sprik mellom brukskvalitetsproblemer identifisert gjennom ekspertvurderinger (som bl.a. inspeksjoner basert på WCAG 2.0) og de brukskvalitetsproblemer som identifiseres i brukertesting og reell bruk, (for eksempel Lazar, Olalere og Wentz i *Investigating the Accessibility and Usability of Job Application Web Sites for Blind Users* Journal of Usability Studies Vol 7, No. 2, s. 68-87 (2012), Zimmermann og Vanderheiden i *Accessible design and testing in the application development process: considerations for an integrated approach* Universal Access in the Information Society International Journal, Vol.7, s. 117-128 (2008), Sloan og Kelly i *Web accessibility metrics for a post digital world* RDWG Symposium on Website Accessibility Metrics, Online (2011-12-05) og Petrie og Power i *What Do Users Really Care About? A Comparison of Usability Problems Found by Users and Experts on Highly Interactive Websites* CHI 2012, (2012, 5–10 mai)) og brukersenterte prosesser anbefales derfor for å sikre tilgjengelighet for alle.

Det kan derfor være fornuftig å vurdere å inkludere i forskriften et krav om **inkludering av funksjonshemmede sluttbrukere i selve utviklingsarbeidet**. Dette kan hindre at mangler i standarder får alvorlige konsekvenser for sluttresultatet og at grunnleggende reelle brukskvalitetsproblemer ikke blir avdekket gjennom ekspertinspeksjoner. Gjennom en slik løsning har man altså en dobbeltsikring – både av resultat og av prosess.

En slik løsning finnes blant annet i Storbritannia. Her benyttes rammeverket BS 8878 (BS 8878:2010 Web Accessibility Code of Practice). Jeg siterer nettressursen Access8878:

"BS 8878 is not a declaration that the finished web product has met a standard. It's a statement that the process of developing the product has followed a standard where educated decisions about accessibility have been made. Through this process web managers and developers will gain a deeper and broader understanding of web access issues that will bring both short-term and long-term benefits to the community as a whole.", Access 8878, (<https://www.access8878.co.uk/>).

BS 8878 er ment å støtte og veilede bedrifter i å nå den britiske lov om likestilling The Equality Act 2010 som sier web-løsninger skal være tilgjengelige for alle, og blir også referert til i Storbritannias e-Accessibility Action Plan. Så langt jeg kjenner standarden, inkluderer BS 8878 anbefalinger i forhold til a) å inkludere/involvere funksjonshemmede brukere i utviklingsprosessen, b) bruke automatiserte verktøy for å støtte tilgjengelighetstesting og c) råd om vedlikehold av tilgjengeligheten. Testing av web-tilgjengelighet (jmf. WCAG 2.0, ATAG og UAAG) er komponenter i BS 8878. Det er også testing med hjelpemiddelteknologi og brukertesting med

funksjonshemmede sluttbrukere.

Grovt skissert krever man altså av utviklere av løsninger som forskriften favner at fokus på funksjonshemmede inkluderes inn i de brukersentrerte prosesser og praksiser de allerede foretar seg, både i kravspesifikasjon og i testing. Et slikt prosesskrav anses ikke å være en uforholdsmessig byrde, men flytter snarere fokus fra en “ekstrakostnad” mot slutten til et endret og brukersentrert fokus i selve design – og utviklingsprosessen, og antas med dette å være hensiktsmessig både ressursmessig og økonomisk.

Et slikt prosessrammeverk antas også kunne fremme og dokumentere aktivitetsplikten (“virksomheten plikter å arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming”) som nevnes i forskriften.

2. For nettsider synes WAI/WCAG 2.0 (ISO/IEC 40500:2012) sitt AA-nivå som en naturlig standard å sikte mot når det gjelder retningslinjer for web-tjenester. For harmonisering med europeiske forskrifter vil det derfor antakelig være **fornuftig å benytte et AA-nivå**, og ikke et A-nivå som norm slik det her åpnes for (referanse: [Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on the accessibility of public sector bodies' websites. European Commission, Brussels, 3.12.2012, COM\(2012\) 721 final. 2012/0340 \(COD\)](#)).

Jeg noterer at BS 8878 inkluderer informasjon om ATAG, UAAG, WAI ARIA/ RIAs og Section 508/internasjonale retningslinjer i tillegg til WCAG 2.0. BS 8878 er likevel også sentrert rundt WCAG 2.0. Styrken i BS 8878 sammenliknet med nåværende forskrift er likevel det **bredere, brukersentrerte og mer nyanserte testfokuset i rammeverket, utover kun kodevalidering og testing mot et sett retningslinjer** (<https://www.access8878.co.uk/assuring-accessibility/methods.aspx>). Dette anses som nødvendige fremgangsmåter for å kunne sikre/teste universell utforming.

3. Forskriften bør dekke også mobil-applikasjoner, som er et stadig voksende tjenestoområde.